

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติด ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

Operation of the Student Care and Assistance System in Drug Problem Prevention in Schools under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization

ชูชาติ สิทธิสาร¹ ศักดิ์พงศ์ หอมหวล² เอนก ศิลปนิลมาลัย³ และธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง⁴

Chuchat Sitthisarn,¹ Sakpong Homhoun,² Anek Silpanilamalay³ and Tirawat Yeamsang⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์**ประการแรก**เพื่อศึกษาระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียน และ**ประการที่สอง**เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม การวิจัยครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรซึ่งเป็นข้าราชการครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 255 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน พบว่ามีระบบการดำเนินการประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียน จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน การจัดกิจกรรมเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง ส่งเสริมและพัฒนา ป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข และการส่งต่อ ซึ่งเป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนา นักเรียน การดำเนินการส่งต่อที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพต้องมิกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการเพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ตลอดจนได้คัดกรอง ส่งเสริมและพัฒนา และป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินการการส่งต่อ อยู่ในระดับปานกลาง

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ป.ร.ด. (การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ กศ.ด. (บริหารและพัฒนาการศึกษา) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 29 สิงหาคม 2552 รับลงพิมพ์ 29 กันยายน 2552

3. รูปแบบการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน การกำกับติดตาม ประเมินผล ประสานสัมพันธ์และรายงาน และการปรับปรุงการดำเนินการให้ได้มาตรฐาน

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยาเสพติด

ABSTRACT

The purposes of the present study were to study operation of student care and assistance system in drug problem prevention in schools under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization, and to synthesize the operation model of student care and assistance in drug problem prevention in schools under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization. The research subjects used in this study consisted of 255 teachers who are government officials under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization. The instrument used for data collection was a questionnaire with a reliability of .92. The statistics used for data analysis and interpretation were frequency, percentage, and standard deviation.

The results of the study were as follows:

1. Operation of the student care and assistance system in drug problem prevention in 20 schools under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization was conducted in the following stages: analyzing school readiness, making operation plans for the student care and assistance system in drug problem prevention at schools, and organizing activities for the efficient operation of drug problem prevention. However, for drug problem prevention at schools, classroom teachers/advisers had to mainly perform the student care and assistance system according to 5 aspects: knowing individual students; screening, promoting and developing; preventing, helping and correcting; and referring students to specialists or an organization involved so as to help develop them. The systematic and efficient operation of referral involves the processes of directing, following-up, evaluating, and reporting for development and conclusion.

2. The operation of the student care and assistance system in drug problem prevention at schools conducted by the teachers under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization, as a whole, in the aspects of knowing individual students, screening them, promoting and developing them, as well as preventing, helping and correcting them was found at a high level. However, the operation in the aspect of referral was at a moderate level.

3. The operational model of the student care and assistance system in drug problem prevention at schools under Maha Sarakham Provincial Administrative Organization consisted of preparing and planning (Plan); performing the plan (Do); directing, following, evaluating the plan (Check); publicizing and reporting the plan; as well as developing the plan to meet standards criteria (Act).

Keywords : Operation of the Student Care and Assistance System, Drug

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อให้ครูทุกคนได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาใน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาการเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่สำคัญงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ และ กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขได้ร่วมกันวางรากฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรฐานการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียนเน้นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาและคุ้มครองสิทธิเด็กโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 1-2) จังหวัดมหาสารคาม มีสถาบันการศึกษาจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับปริญญาเอก จึงปรากฏว่า มีนักค้ายาเสพติดนอกพื้นที่ลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาจำหน่ายในพื้นที่จังหวัดอยู่เป็นครั้งคราว ทำให้พื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำเป็นต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ กอปรกับจากสถิติผลการจับกุมคดียาเสพติด นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2549 เปรียบเทียบปีงบประมาณ 2550 มีผลการจับกุมเพิ่มมากขึ้นทุกประเภทแสดงให้เห็นว่ายาเสพติดโดยเฉพาะยาบ้ามีแนวโน้มแพร่ระบาดมากขึ้น **มีผู้ถูกจับกุมยาบ้าจำนวนมาก** เป็นอันดับหนึ่ง 178 คน ในพื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคาม 48 คน อำเภอบรบือ 35 คน อำเภอกันทรวิชัย 29 คน พยัคฆภูมิพิสัย 23 คน อำเภอโกสุมพิสัย 18 คน อำเภอบรบือ 14 คน อำเภอเชียงยืน และอำเภอที่เหลือนักผู้ถูกจับกุมไม่เกิน 10 คน **กัญชา** พบว่า อำเภอโกสุมพิสัย มีผู้ถูกจับกุมมากเป็นอันดับหนึ่ง 10 คน รองลงมา อำเภอบรบือ และกันทรวิชัย มีผู้ถูกจับกุม 7 คน พื้นที่อำเภอเมืองมหาสารคามและชื่นชม มีผู้ถูกจับกุม 6 คน และอำเภอที่เหลือนักผู้ถูกจับกุมไม่ถึง 5 คน ยกเว้นอำเภอ

ยางสีสุราช ไม่มีผู้ถูกจับกุม **สารระเหย** พบว่า อำเภอเชียงยืน มีจำนวนผู้ถูกจับกุมจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่ง 45 คน รองลงมาอำเภอเมืองมหาสารคาม 27 คน เทศบาลเมืองมหาสารคาม 23 คน อำเภอบรบือ 22 คน อำเภอบรบือ 1 คน อำเภอโกสุมพิสัย 19 คน อำเภอชื่นชม 13 คน อำเภอยางสีสุราช และอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย 12 คน ส่วนอำเภอที่เหลือนักผู้ถูกจับกุมไม่ถึง 10 คน ยกเว้นอำเภอแกลง ไม่มีผู้ถูกจับกุม (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2551 : 8)

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 (ต.ค. 50 - ม.ค. 51) มีนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่ถูกจับกุมในคดียาเสพติด จำนวน 39 คน เป็นยาบ้า 20 คน สารระเหย 18 คน ครอบงอม 1 คน โดยเป็นผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษา 22 คน อาชีวศึกษา 2 คน อุดมศึกษา 12 คน และการศึกษาออกโรงเรียน 3 คน (สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม, 2551 : 16) จากการประชุมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่มีประสิทธิภาพไม่เป็นระบบ ไม่ต่อเนื่อง ไม่ครบตามขั้นตอนแนวปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากครู นักเรียน ประชาชนในชุมชน ผู้ปกครอง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ยังไม่เข้าใจขั้นตอนของระบบการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน เด็กนักเรียนที่มีปัญหาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม พฤติกรรม และขาดทักษะในการดำเนินชีวิต มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติด

นักเรียนร้อยละ 55 มีสภาพแวดล้อมด้านครอบครัวไม่เหมาะสมคือ สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยบิดาญาติพี่น้องหรือผู้ที่พักอาศัยในบ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่มีพฤติกรรมติดสารเสพติดหรือเล่นการพนัน ครอบครัวมีการทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำ นักเรียนประมาณ 1 ใน 3 รู้จักสารเสพติดอันดับแรกเรียงตามลำดับคือ ยาบ้า สารระเหย บุหรี่ และสุรา โดยนักเรียนกลุ่มเสี่ยงมีเพื่อนเป็นบุคคลสำคัญที่แนะนำให้เพื่อนนักเรียนได้รู้จักสารเสพติดครั้งแรกนักเรียนบางกลุ่มถึงแม้จะรู้ว่าสารเสพติดเป็นสิ่งไม่ดีแต่ก็เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเป็นเพราะความอยากรู้อยากลอง และต้องการให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อนกลุ่มเสี่ยง การแสวงหาสารเสพติดบางประเภทสามารถทำได้ตามร้านค้าทั่วไป เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์ สารระเหย ส่วนยาเสพติดประเภท กระตุ่นประสาท เหล้าแห้ง สามารถหาได้จาก

ร้านขายยา สำหรับยาบ้าสามารถหาได้จากเพื่อนกลุ่มเสี่ยง ถือได้ว่านักเรียน ช่วงชั้นที่ 3-4 เป็นกลุ่มเสี่ยงมากที่สุด เพราะผู้เรียนอยู่ในวัยหนุ่มสาว จึงอยากรู้อยากลองสารเสพติด มีการคบเพื่อนต่างเพศและสถานศึกษาตั้งอยู่ในชุมชนเมือง หรือใกล้แหล่งจำหน่ายสุรา บุหรี่ หรือสิ่งมีนเมาอื่นๆ จำนวนมาก

ดังนั้นจากความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา ประกอบกับผู้วิจัยดำรงตำแหน่งรอง ผู้อำนวยการโรงเรียน และมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนพบว่านักเรียนใน สถานศึกษาระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีปัญหาเสพยาเสพติดค่อนข้าง มาก จึงต้องการทำการการดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันการใช้สารเสพติดในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามว่ามีการดำเนินงานน้อยเพียงใดพร้อมทั้งสังเคราะห์องค์ความรู้และสร้าง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำผล การศึกษาที่ได้เป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียนสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหา เสพยาเสพติดของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม

คำถามการวิจัย

1. โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดอยู่ในระดับใด
2. โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม มีรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร คือ ข้าราชการครูที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกัน ปัญหาเสพยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร จำนวน 35 คน และครูที่ปรึกษา จำนวน 220 คน รวมทั้งสิ้น 255 คน

2. เป็นการศึกษาเนื้อหาสาระ การดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติด ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการที่มื่อองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และ การส่งต่อ แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนิน งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันปัญหา เสพยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามกรอบ แนวคิด ดังนี้

1. แบบบันทึก โดยศึกษาจากแผนปฏิบัติการ และรายงานผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติดของโรงเรียนสังกัดองค์การ บริหารจังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2551
2. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยมี 1 ฉบับ แบ่งออก เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพยาเสพติด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเสนอแนะในการดำเนินงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยการดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอความร่วมมือในการออกหนังสือไปยังสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. หลังจากแจกแบบสอบถามแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยจะไปติดต่อขอรับแบบสอบถามคืน ที่โรงเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งขอสำเนาแผนปฏิบัติการ และรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติด ปีงบประมาณ 2551

3. ศึกษาแผนปฏิบัติการ และรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติด ปีการศึกษา 2551

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสาร โดยศึกษาจากแผนปฏิบัติการ และรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ปีงบประมาณ 2551

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน

3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามเฉพาะในตอนที่ 1 การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติด โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน คือ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99)

5. วิเคราะห์ทางสถิติหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความถี่ และค่าร้อยละ

6. ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนของข้าราชการครู ตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่เรียงตามลำดับความถี่ แล้วเรียบเรียงนำเสนอเป็นความเรียง

7. นำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน

8. นำเสนอรูปแบบการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนต่อที่ประชุมประจำเดือนของข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 20 โรงเรียน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน มีการดำเนินการตามขั้นตอนนี้โดยเริ่มจากการเตรียมการและวางแผนดำเนินงานวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครู จัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากโดยต้องดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อเป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน การดำเนินการส่งต่อเป็นระบบและมีประสิทธิภาพต้องมีการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานสำหรับ ประเมินเพื่อทบทวน การประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน

2. จากแบบสอบถามการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามในภาพรวมพบว่าในการดำเนินการรู้จักนักเรียนในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่า การดำเนินงานคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข อยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินการส่งต่อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางจากข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม คือโรงเรียนมีการดำเนินการตั้งคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะกรรมการระดับชั้นครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 35) พบว่า

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ฝ่ายบริหารเน้นการเก็บข้อมูลนักเรียนครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การจัดทำเอกสาร ออกแบบการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การศึกษาข้อมูลต่างๆ เช่น การจัดทำ SDQ (The strengths and difficulties questionnaire) และการทดสอบ ทำให้ครูประจำชั้นต้องเสียเวลาในการทำงานมาก มีปัญหาด้านการจัดงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

2. การคัดกรองนักเรียน มีขั้นตอนการปฏิบัติมากเกินไปทำให้เสียเวลาในการดำเนินการควรลดขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนให้น้อยลง

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีการจัดกิจกรรมหลากหลายต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลนักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมมีจำนวนน้อย

5. การส่งต่อนักเรียน มีการส่งต่อนักเรียนเพียงภายในโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนในการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเนื่องจากมีฐานะยากจนทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาจัดทำรายงานผลการดำเนินงานและประชาสัมพันธ์

3. รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ที่มีความเหมาะสมประกอบไปด้วยการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน การกำกับ ติดตาม ประเมินผล ประชาสัมพันธ์และรายงาน และการปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม โรงเรียนมีการดำเนินการตามขั้นตอนนี้โดยเริ่มจากการเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน วิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติงาน เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนที่มีผลต่อการช่วยเหลือนักเรียนและข้อเสนอแนะของครูจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพมากโดยต้องดำเนินการสร้างความเข้าใจกับบุคลากร สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและการแก้ไข การส่งต่อ การส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียนการดำเนินการส่งต่อเป็นระบบและมีประสิทธิภาพต้องมีการกำกับติดตาม ประเมิน และรายงานสำหรับประเมินเพื่อทบทวนการประเมินผลเพื่อพัฒนาและสรุปรายงาน ซึ่งสอดคล้องกับ เสมอ ทวีวร (2546 : 189-192) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการสังเกต ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการสะท้อนผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาเป็น

ครู-อาจารย์ จำนวน 16 คน ผลการศึกษาพบว่า จากการที่ระบบบริหารจัดการ และกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่สามารถดำเนินการได้เป็นรูปธรรม ส่งผลให้การป้องกัน การส่งเสริมและการแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ตรงตามสาเหตุที่แท้จริง ผู้ปกครอง ชุมชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการดำเนินงานปกครองดูแลนักเรียนของโรงเรียน แต่หลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามวง PAOR ทำให้เกิดการพัฒนาคือ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจ ความสามารถความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยระดับดี ซึ่งมากขึ้นกว่าก่อนการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตามองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ปรากฏหลักฐานเอกสารร่องรอยการปฏิบัติงานที่ชัดเจนการประเมินเพื่อทบทวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ซึ่งได้พัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิมที่อยู่ในระดับปฏิบัติต้องปรับปรุงและสอดคล้องกับ สุรพล เพ็ญแจ่ม (2545 : 169-172) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 400 คน จาก 36 โรงเรียน พบว่า

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

จากข้อเสนอแนะสิ่งที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม คือ

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ฝ่ายบริหารเน้นการเก็บข้อมูลนักเรียนครอบคลุมทุกด้านตั้งแต่การจัดทำเอกสาร ออกแบบการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การศึกษาข้อมูลต่างๆ เช่น การจัดทำ SDQ และการทดสอบ ทำให้ครูประจำชั้นต้องเสียเวลาในการทำงานมาก มีปัญหาด้านการจัดงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

2. การคัดกรองนักเรียน มีขั้นตอนการปฏิบัติมากเกินไปทำให้เสียเวลาในการดำเนินการ ควรลดขั้นตอนการคัดกรองนักเรียนให้น้อยลง

3. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนมีการจัดกิจกรรมหลากหลายต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล นักเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมมีจำนวนน้อย

5. การส่งต่อนักเรียน มีการส่งต่อนักเรียนเพียงภายในโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนในการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเนื่องจากมีฐานะยากจน ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา

สอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ หิรัญเกิด (2544 : 172-176) ได้ศึกษาปัญหาการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเมืองพล จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า

1. การวางแผนป้องกัน พบว่า ทุกโรงเรียนมีแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยให้ผู้เสพยาเสพติดพักรักษาตัวครบครั้น ผู้ปกครอง ขาดความเอาใจใส่ต่อนักเรียน แต่หากทราบจะนำไปบำบัดรักษาตามคำแนะนำของโรงเรียน บิดามารดามีความสำคัญยิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเลิกยาเสพติดด้านชุมชน พบว่า ไม่มีแนวทางป้องกันยาเสพติดที่ชัดเจน แต่ที่สนับสนุนในการป้องกันแก้ไข องค์การบริหารส่วนตำบล มีการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเพื่อกิจกรรมป้องกันยาเสพติดทุกตำบล ทางด้านบุคคล โรงเรียนได้อบรมชี้แนะและผู้เสพยาส่วนมากมีความต้องการเลิกยาบ้า ทางด้านบุคลากรภาพ โรงเรียนไม่ได้ส่งเสริมความพร้อมทั้งทางร่างกายและสมองแก่นักเรียนกลุ่มนี้โดยเฉพาะ

2. การแก้ไขยาเสพติด ค่อนข้างลำบาก เพราะผู้ที่เสพยาเสพติดจะปฏิเสธการติดหรือการเสพยาเสพติด จึงไม่ยอมรับการรักษาและไม่พยายามที่จะเลิกยาเสพติดดังกล่าว นอกจากนั้นโรงเรียนขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานป้องกัน และยังขาดการประสานงานที่ีระหว่างโรงเรียนนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน จึงทำให้การป้องกันไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร

2. รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม

จากการศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2551 และรายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพร้อมทั้งการตอบแบบสอบถามของประชากร สามารถสังเคราะห์เป็นรูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนจากนั้นนำรูปแบบที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำไปให้ที่ประชุมสหภาพกลุ่มได้สรุปแบบ PDCA คือ การเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน การปรับปรุงการดำเนินการให้ได้มาตรฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลที่ได้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพยังมีน้อยการสร้างความรู้ความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษายังมีน้อยการติดตามประเมินผลเพื่อทบทวนการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน การนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษายังขาดความต่อเนื่องเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 24) ที่กล่าวว่าข้อมูลการประเมินในระดับต่างๆ เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 21-24) ที่กล่าวว่าการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้ง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และวิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพและผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามแนวทางประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 20 โรงเรียน พบว่ามีการดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้โดยเริ่มจากการเตรียมการและวางแผนดำเนินงานวิเคราะห์สภาพความพร้อมพื้นฐานของโรงเรียนจัดทำโครงการแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนและการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานป้องกันปัญหาเสพติดมีประสิทธิภาพ ส่วนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนนั้น ครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ ซึ่งเป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน การดำเนินการส่งต่อที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพต้องมีกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานสำหรับ ประเมินเพื่อทบทวน การประเมินผลเพื่อพัฒนา และการสรุปรายงาน

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้าราชการครูมีการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือ และแก้ไข ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนการดำเนินการ การส่งต่อ อยู่ในระดับปานกลาง

3. รูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามที่มีความเหมาะสมประกอบไปด้วยการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน การกำกับ ติดตาม ประเมินผล ประชาสัมพันธ์และ รายงาน และการปรับปรุงการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และสถานศึกษาในสังกัด ควรสนับสนุนด้านงบประมาณและเพิ่มบุคลากรในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนอย่างเพียงพอในการดำเนินงาน

2. นโยบายในการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนยังไม่ชัดเจน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม และสถานศึกษาในสังกัด ควรกำหนดนโยบายในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไข ปัญหาเสพติดในโรงเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อประโยชน์แก่การป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนและมีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ศักดิ์พงศ์ หอมหวล ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอนก ศิลปินิลมาลย์ และดร. ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาตลอดจนความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด รวมทั้งกำลังใจและความห่วงใยที่มอบให้กับผู้วิจัย ด้วยดีเสมอมา เหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น และเพียรพยายามเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ และบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์รวมทั้งตรวจสอบเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการ เนื้อหา และเครื่องมือต่างๆ ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ,สำนักงาน. (2548).

สารสนเทศของ สพท.มค.2 ปีการศึกษา 2547.

มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2.

ทรงศักดิ์ หิรัญเกิด. (2544). ปัญหาการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาสทวิทยาเขตเมืองพล จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

บุญชม ศรีสะอาด.(2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สุรพล เพ็งแจ่ม (2545). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

